

Udvalget for Videnskab og Teknologi
L 219 - Bilag 13
Offentligt

Maj 2006

Redegørelse fra regeringen om indsatsen mod terrorisme

Sammenfatning

- Siden sin tiltræden i november 2001 har regeringen givet prioritet til arbejdet med terrorbekæmpelse. Indsatsen er yderligere styrket over det forløbne år.
- Regeringen vil fortsat bruge et bredt spektrum af midler til forebyggelse og bekæmpelse af terrorisme, herunder politi og efterretningsvæsen, kontrol med pengestrømme, styrkelse af demokratiske værdier, grænsekontrol, diplomati, udviklingsbistand og militære midler.
- Med sin handlingsplan for terrorbekæmpelse fra november 2005 har regeringen taget skridt til yderligere at styrke det danske samfunds beredskab og indsats mod terrorisme. En række af regeringens initiativer gennemføres administrativt, mens andre kræver ny lovgivning. Regeringen fremlagde derfor i foråret 2006 en antiterrorlovpakke for Folketinget.
- Det styrkede kriseberedskab for nødstedte danskere i udlandet viste i det forløbne år sin funktionsdygtighed i forbindelse med tegningssagen samt en række terrorangreb.
- I FN deltager regeringen aktivt i udarbejdelsen af en overordnet strategi mod terrorisme og i bestræbelserne på at få vedtaget en generel konvention mod terrorisme. Danmark bidrager som formand for Sikkerhedsrådets komité for terrorbekæmpelse (CTC) til at styrke den globale indsats mod terrorisme.
- I EU arbejder regeringen fortsat aktivt for en styrkelse af samarbejdet om terrorbekæmpelse, både i og uden for Europa.
- Regeringen arbejder for effektive tiltag, der skal afskære pengestrømmen til terroraktiviteter og hindre terrorister i at få adgang til masseødelæggelsesvåben.
- Regeringen yder gennem udviklingsbistanden en langsigtet indsats mod de forhold, der leder til radikaliserings og rekruttering til terrorisme, ligesom regeringen støtter de lande, der ikke har den nødvendige kapacitet til at bekæmpe terrornetværk.

1. Indledning

Terror udgør fortsat en væsentlig trussel mod det internationale samfund. I det forløbne år har der været en række alvorlige terrorangreb, som understreger behovet for en effektiv, vedholdende og omfattende indsats. Regeringens overordnede målsætninger for terrorbekæmpelsen er beskrevet i terrorredegørelserne fra 2004 og 2005. Regeringen vil fortsat bruge et bredt spektrum af midler i indsatser med såvel kort som langt sigt:

- Her og nu bekæmpe konkrete terrornetværk og grupper, blandt andet ved hjælp af politi- og efterretningsmæssige samt militære indsatser, ved at afskære finansieringen af deres aktiviteter og ved at hindre deres adgang til masseødelæggelsesvåben.
- Gennemføre en langsigtet indsats mod de faktorer, der leder til radikaliserings og rekruttering til terrorisme, herunder særligt ved at sætte fokus på integration og aktivt medborgerskab, konfliktforebyggelse og udviklingsbistand.

Indsatsen mod terrorisme sker for at beskytte danske statsborgere, danske interesser og danske værdier, og sker derfor på retssamfundets præmisser. Regeringen lægger stor vægt på, at man

ikke går på kompromis med respekten for menneskerettighederne og de grundlæggende frihedsrettigheder. I modsat fald risikerer man at svække netop det, man forsøger at beskytte: de frie, åbne samfund og den internationale retsorden.

I dette års terrorredogørelse er fokus på udviklingen over det seneste år, både nationalt og i det internationale samarbejde. Nationalt har året været præget af det omfattende arbejde, som regeringen iværksatte til gennemgang af det danske samfunds beredskab over for terror i lyset af angrebene i London i juli 2005. Udviklingen i det internationale samarbejde har været præget af FN-topmødet i september 2005, det fortsatte arbejde med at effektivisere Sikkerhedsrådets komité for terrorbekæmpelse under dansk formandskab samt bestræbelserne på at få vedtaget en globalkonvention vedrørende terrorisme. I EU har vedtagelsen af en omfattende terrorbekæmpelsesstrategi i december 2005 bidraget til at fokusere det europæiske samarbejde på området.

Det civile og militære beredskab indgår som en væsentlig del af regeringens indsats for at gøre Danmark og danske borgere og interesser i udlandet mindre sårbare over for terrorangreb. Dette behandles i Regeringens Redegørelse om Beredskabet.

Den danske deltagelse i en række krisestyrings- og stabiliseringsoperationer udgør fortsat væsentlige bidrag til den internationale indsats. En positiv og demokratisk udvikling i Irak og Afghanistan vil være vigtige bidrag til at bekæmpe terrorisme på længere sigt.

2. Udviklingstræk i den internationale terrorisme og det aktuelle trusselsbillede

Der har siden den 11. september 2001 bestået et generelt forhøjet trusselsniveau i den vestlige verden og i forhold til vestlige interesser, herunder til Danmark. De militære aktioner i henholdsvis Afghanistan og Irak samt en række terrorhandlinger har yderligere medvirket til at understrege det forhøjede trusselsniveau.

Samtidig har den globale indsats mod terrorisme dog over de seneste år gjort det vanskeligere for terrorister at operere. Gennemførelsen af Sikkerhedsrådets resolution 1373, som pålægger alle FN's medlemsstater omfattende forpligtelser vedrørende terrorbekæmpelse, herunder bekæmpelse af finansiering af terrorisme, samt indsatsen i Afghanistan har været blandt de væsentligste elementer.

I dag er det oprindelige Al Qaida reduceret til begrænsede strukturer i Pakistan og grænseområdet mellem Pakistan og Afghanistan samt i Saudi-Arabien.

Men mens truslen fra det oprindelige Al Qaida er stærkt reduceret, planlægger en lang række netværk inspireret af Al Qaida stadig terroraktioner. Bomberne i Madrid, London, på Sinai-halvøen og Bali er eksempler på terroranslag, der med mindre sofistikerede metoder og ingen eller kun meget begrænsede forbindelser til Al Qaida har medført omfattende ofre. Terroristernes planlægningsfase er generelt blevet kortere, hvilket begrænser deres muligheder for komplicerede angreb, men samtidig vanskeliggør politiets og efterretningstjenesternes

indsats. Det er vurderingen, at både simple terrorangreb og angreb af en vis kompleksitet kan ske uden varsel.

Tendensen går således i retning af en global bevægelse, som i vidt omfang er inspireret af Al Qaida og dets ideologi, men som er uden central styring. Enkeltpersoner og lokale grupper kan iværksætte angreb på eget initiativ. Det internationale samfund står derfor over for en mere diffus og uforudsigelig trussel.

Terrorhandlingerne i London satte fokus på selvmordsterrorisme i en europæisk sammenhæng. Britiske statsborgere har tidligere været involveret i selvmordsterrorisme uden for Europa, og personerne bag terrorangrebet i Madrid bombesprængte sig selv, da de var indkredset af myndigheder, men terrorangrebet i London den 7. juli 2005 var første gang et selvmordsangreb blev gennemført i Vesteuropa.

Konflikter verden over, og herunder i særdeleshed konflikten i Irak og den israelsk-palæstinensiske konflikt, virker motiverende på ekstremister, og opfattelsen af "en verdensomspændende sammensværgelse" mod islam bidrager til et fortsat rekrutteringsgrundlag.

Internettet spiller en stadig stigende rolle for den nye tids terrorister. Det fungerer som et globalt fællesskab for ligesindede og instrument for propaganda og radikaliseringsproces. Gennem internettet kan terrorister downloade manualer, udveksle ideer og rekruttere nye tilhængere.

Truslen mod Danmark

Der findes personer og miljøer i Danmark, som har sympati for og/eller støtter grupper og organisationer, som er involveret i terrorvirksomhed. Disse personer vil på egen hånd kunne gennemføre simple terrorhandlinger, der ikke kræver omfattende forberedelse og planlægning, ligesom de vil kunne yde logistisk støtte til eventuelle tilrejsende terrorister, som måtte have til hensigt at gennemføre terrorhandlinger i Danmark eller i Europa i øvrigt.

Som eksempel kan nævnes sagen fra Glostrup, hvor en række personer fortsat sidder varetægtsfængslet her i landet og i udlandet mistænkt for terrorisme. Selv om det fortsat er uklart, hvad der var målet for den mulige terrormæssige planlægning – og om der i sidste ende kan føres bevis herfor – peger sagen i retning af tilstedeværelse af såvel konkret hensigt og kapacitet som en militant radikaliseringsproces af selv ganske unge mennesker.

Særligt i relation til radikaliseringsprocesser indikerer de seneste års erfaringer fra især terrorangrebene i Madrid, London og mordet på Theo van Gogh i Amsterdam, at radikaliseringsprocesser, planlægning, forberedelse og gennemførelse af såvel simple som de lidt mere komplekse terrorangreb kan foregå uden afgørende kontakter til miljøer uden for det ramte land.

Motivationen hos terroristerne skal ligeledes i større omfang end hidtil antaget søges i utilfredshed med indenrigspolitiske forhold i det ramte land og i et vist omfang med det ramte lands udenrigspolitiske profil. Hertil skal så lægges spredning via internettet af islamistisk

propaganda, der på meget direkte og brutal vis billedliggør teorier om et vestligt komplot rettet mod den muslimske verden.

Det er således væsentligt at holde sig for øje, at en effektiv kontraterrorindsats som hovedregel skal tage udgangspunkt i de radikale miljøer, der allerede befinder sig i de vestlige mållande, herunder i Danmark.

Det må desuden lægges til grund, blandt andet i lyset af erfaringer fra udlandet, at der udover de radikale personer og miljøer, som allerede er genstand for efterretningstjenesternes opmærksomhed, findes radikale personer og grupper, som endnu ikke er erkendt som sådanne. Sagen vedrørende Jyllandspostens offentliggørelse af tegninger af profeten Muhammed har medført trusler om terror og må antages at bidrage til en yderligere radikaliserings af personer inden for såvel som uden for Danmarks grænser, hvilket også vil forstærke problemstillingen knyttet til ikke-erkendte radikaliserede personer og grupper.

Sammenfattende vurderes det, at den kapacitet, der kræves til at gennemføre et simpelt terrorangreb og til dels også et terrorangreb af en vis kompleksitet, er relativt begrænset og således må forudsættes at være til stede. Samtidig er det vurderingen, at der på baggrund af mere generelle indikatorer og omfanget af enkeltstående trusler - Politiets Efterretningstjeneste har i perioden fra begyndelsen af januar til ind i april 2006 registreret mere end 200 trusler relateret til konflikten som følge af offentliggørelsen af tegningerne af profeten Muhammed - i visse kredse er hensigt til stede.

Den omfattende og hidtil usete negative eksponering af Danmark i forbindelse med tegningesagen har selvsagt indflydelse på det i forvejen eksisterende generelt forhøjede trusselsniveau i Danmark.

3. Det danske samfunds indsats og beredskab mod terror

I lyset af angrebene i London i juli 2005 nedsatte regeringen en tværministeriel arbejdsgruppe med henblik på en samlet gennemgang og vurdering af det danske samfunds indsats og beredskab over for terrorhandlinger. Arbejdsgruppen offentliggjorde sin rapport den 3. november 2005. Rapporten indeholdt en bred vifte af anbefalinger, som kunne komme på tale for at styrke indsatsen og beredskabet mod terror. Anbefalingerne spændte fra konkrete forslag om ændret lovgivning til forslag, som de enkelte myndigheder straks kunne gennemføre. På baggrund af arbejdsgruppens rapport fremlagde regeringen i november 2005 en handlingsplan med sine initiativer til at styrke det danske samfunds indsats og beredskab mod terror. Handlingsplanen fokuserede i lighed med arbejdsgruppens rapport på de tiltag, der umiddelbart kan gennemføres i Danmark. Forslagene skal imidlertid ses inden for rammerne af regeringens bredspektrede indsats, der på lang sigt er nødvendig for at bekæmpe terrorisme.

Som led i udmøntningen af handlingsplanen fremlagde regeringen i foråret 2006 en antiterrorlovpakke for Folketinget. Antiterrorlovpakken omfatter lovforslag fra Justitsministeriet, Forsvarsministeriet og Ministeriet for videnskab, teknologi og udvikling.

Justitsministeren har fremsat lovforslag om ændring af straffeloven, retsplejeloven og forskellige andre love med henblik på at forbedre politiets muligheder for at forebygge, efterforske og bekæmpe terrorisme. Lovforslaget indeholder samtidig ændringer med henblik på, at Danmark kan ratificere og gennemføre Europarådets konvention om forebyggelse af terrorisme og FN's konvention om nuklear terrorisme. Denne del af lovforslaget bygger på Straffelovrådets betænkning nr. 1474/2006 om det strafferetlige værn mod terrorisme. Lovforslaget indeholder også en ændring af udleveringsloven som følge af konventionsmæssige forpligtelser samt en udskydelse af tidspunktet for revision af den såkaldte logningsbestemmelse, der blev indført ved anti-terrorpakken i 2002.

Forsvarsministeren har fremsat forslag om ændring af forsvarsloven. Ændringsforslaget vil give hjemmel til, at Forsvarets Efterretningstjenestes indhentning af efterretninger rettet mod forhold i udlandet også kan medtage oplysninger om danske statsborgere og personer, der opholder sig i Danmark. Samtidig vil ændringen tilvejebringe lovgrundlag for, at efterretningstjenesterne kan udveksle fortrolige oplysninger, herunder personoplysninger, uden den pågældende persons samtykke og uden en konkret vurdering af hver enkelt oplysnings betydning, når det kan have betydning for varetagelse af tjenesternes opgaver.

Ministeren for videnskab, teknologi og udvikling har fremsat lovforslag om ændring af lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, lov om radiofrekvenser samt lov om radio- og teleterminaludstyr og elektromagnetiske forhold. Lovforslaget forpligter udbydere af elektroniske kommunikationsnet eller -tjenester til slutbrugere til at indrette deres udstyr og systemer, så der efter retsplejelovens kapitel 71 kan foretages indgreb i meddelelshemmeligheden uanset teknologisk fremførelsesform og indgreb i form af teleobservation. Politiet får derved mulighed for hos alle teleudbydere at indhente fremadrettede tele- og masteoplysninger. Endvidere skal alle udbydere registreres hos Rigspolitiet, ligesom udbydere pålægges at indberette og opdatere oplysninger om telefonnummer og hvilken udbyder, nummeret tilhører, til en fælles database. Derudover pålægges udbydere at udlevere abonnementsoplysninger uden rettens godkendelse. Politiet får endelig mulighed for som led i indgreb foretaget i medfør af retsplejeloven § 791 at anvende frekvenser og udstyr, der kan forstyrre eller afbryde radio- og telekommunikation m.v. Ministeren fremsætter et lovforslag i oktober 2006 vedrørende indretning af udstyr og systemer til brug for registrering af bagudrettede oplysninger.

Efterretningstjenesternes arbejde

Danmarks to efterretningstjenester – Politiets Efterretningstjeneste og Forsvarets Efterretningstjeneste – har på hver sit område som opgave at beskytte Danmark mod terrorisme.

Politets Efterretningstjeneste har som hovedopgave at modvirke og bekæmpe trusler mod landets indre sikkerhed, herunder i forhold til terrorisme. Politets Efterretningstjeneste arbejder i vidt omfang forebyggende. Gennem de oplysninger, som efterretningstjenesten indsamler, bearbejder og analyserer, er det målet at tilvejebringe mest mulig information om målpersoner og -gruppers kapacitet, vilje og evne til at begå terrorhandlinger. På den baggrund

udarbejder Politiets Efterretningstjeneste vurderinger og risikoanalyser, som igen lægges til grund for vurdering af, hvilke aktiviteter der bør sættes i værk for at afværge, at eventuelle trusler udvikler sig yderligere. En sådan aktivitet kan blandt andet bestå i fortsat overvågning af målpersoner eller -grupper med det sigte at vurdere, om en identificeret potentiel trussel udvikler sig, og dermed eventuelt skabe grundlag for en egentlig efterforskningsmæssig indsats, der vil kunne munde ud i straffesager eller andre mere offensive tiltag.

Ved siden af Politiets Efterretningstjenestes direkte overvågning og efterforskning af mulige terrorrelaterede aktiviteter, er det et afgørende indsatsområde for Politiets Efterretningstjeneste at styrke sin eksternt koordinerende rolle med henblik på at styrke samfundets samlede modstandskraft mod terror. Politiets Efterretningstjeneste har derfor indgået og vil fortsat søge at etablere partnerskaber med henblik på et struktureret samarbejde med myndigheder, institutioner, virksomheder og organisationer, der direkte eller indirekte varetager opgaver eller besidder kompetencer og viden af betydning for den samlede indsats på terrorområdet.

I forhold til terrorisme har Forsvarets Efterretningstjeneste til opgave at indsamle, bearbejde og formidle oplysninger om forhold i udlandet af betydning for Danmarks sikkerhed, herunder for danske militære enheder og andre, som er udsendt til internationale opgaver. Forsvarets Efterretningstjenestes indsats mod terrorisme er rettet mod netværk, der truer Danmark og danske interesser – herunder udsendte styrker og observatører – eller har betydning for udviklingen i regioner af betydning for Danmarks sikkerhed. Forsvarets Efterretningstjenestes rapportering omfatter situations- og trusselsvurderinger, konkret varsling om terrortrusler samt analyser og vurderinger af terrorgrupper (blandt andet rekruttering, operationsmåder, ideologi og propaganda) og af terrorismens årsager samt dens regionale og strategiske betydning.

Begge efterretningstjenester er i tiden efter terrorangrebene i USA den 11. september 2001 styrket ressource- og personalemæssigt, og senest har regeringen i forbindelse med sin handlingsplan truffet beslutning om at overføre ca. 150 medarbejdere fra Rigspolitichefens Nationale Efterforskningsstøttecenter til Politiets Efterretningstjeneste, herunder særligt med henblik på at styrke den operative indsats på terrorområdet yderligere, ligesom overførslen indbefatter politiets særlige aktionsstyrke. Samtidig har Forsvarets Efterretningstjeneste i den senere tid styrket sin kapacitet i forhold til indhentning og bearbejdning af oplysninger om konkrete terrornetværk.

Samarbejdet mellem de to efterretningstjenester er af central betydning for indsatsen mod terrorisme, eftersom det i stigende grad er vanskeligt at adskille den indre og ydre trussel i forhold til terrorisme. Efterretningstjenesterne udveksler derfor løbende oplysninger vedrørende terrorforebyggelse og -bekæmpelse. Det gælder både koordination af den efterretningsmæssige indsats, indhentning af oplysninger og analyser af trusler.

Med henblik på yderligere at styrke indsatsen mod terrorisme og intensivere samarbejdet mellem efterretningstjenesterne og andre myndigheder besluttede regeringen i sin handlingsplan at etablere et nyt Center for Terroranalyse (CTA). Centeret vil have til formål at medvirke til at ruste samfundets samlede sikkerheds- og beredskabsarbejde bedst muligt til at imødegå de nye udfordringer på terrorområdet samt tilvejebringe et strategisk og taktisk beslutningsgrundlag i

form af systematisk udarbejdede analyser og trusselvurderinger i relation til terrortruslen i forhold til Danmark. Centeret skal udarbejde disse vurderinger af trusler mod det danske samfund på det bredest mulige grundlag, således at de rette myndigheder bliver i stand til at træffe de nødvendige foranstaltninger på så tidligt et tidspunkt som muligt. Centeret vil udarbejde trusselvurderinger i tilknytning til bestemte begivenheder eller personer og organisationer, vurderinger af kritisk infrastruktur, samt vurderinger relateret til terrorgrupper og trusler i udlandet til brug for Udenrigsministeriets rejsevejledning samt som grundlag for Udenrigsministeriets rådgivning af borgere i tilfælde, hvor der består en betydelig og overhængende risiko for terror.

Centeret bliver operativt i løbet af andet halvår 2006 og vil bestå af analytikere fra Politiets Efterretningstjeneste, Forsvarets Efterretningstjeneste, Udenrigsministeriet og Beredskabsstyrelsen, ligesom det er hensigten, at medarbejdere fra øvrige relevante myndigheder kan tilknyttes centeret for kortere eller længere perioder i forbindelse med konkrete projekter, der udføres i samarbejde med medarbejdere fra den permanente stab.

Bistand til danskere i udlandet

Udenrigsministeriets styrkede kriseberedskab for nodstedte danskere i udlandet har over det seneste år vist sig særdeles funktionsdygtigt. I forbindelse med de seneste terrorbomber på Sinai-halvøen blev kriseberedskabet således aktiveret med få minutters varsel både i Udenrigsministeriet og på Ambassaden i Kairo for bedst muligt at kunne hjælpe de tilskadekomne danskere gennem blandt andet koordination med rejsebranchen, de egyptiske myndigheder, alarmcentraler m.fl. samt orientering af andre berørte, pårørende og offentligheden.

Under tegningesagen blev alle facetter af kriseberedskabet sat i funktion gennem blandt andet udsendelse af udrykningshold. Særligt beredskabets kommunikationsevne blev testet gennem løbende og hyppig opdatering af rejsevejledningerne samt udbredt anvendelse af SMS-beskeder via teleselskaberne til danske mobiltelefoner i de pågældende lande samt email- og telefonkontakt til danske rejsende og fastboende i de berørte områder.

Det styrkede beredskab består dels af den Internationale Operativ Stab under Udenrigsministeriets ledelse og med deltagelse af relevante offentlige myndigheder samt rejse- og forsikringsbranchen, hvilket sikrer en koordineret indsats, og dels af Udenrigsministeriets særlige beredskabsenhed, der med få timers varsel kan forstærkes med medarbejdere fra andre dele af ministeriet. Beredskabsenheden står også for udsendelse af udrykningshold til krisestedet. Beredskabsenheden er endvidere ansvarlig for håndteringen af ministeriets opkaldscentral med hotline og database til registrering af savnede samt den løbende uddannelse af medarbejdere.

Beredskabsarbejdet foregår i aktivt samarbejde med de danske ambassader i hele verden. Ambassaderne udarbejder løbende detaljerede beredskabsplaner, og der gennemføres øvelser i såvel de enkelte lande som på regionalt plan, ofte i samarbejde med de øvrige nordiske repræsentationer eller EU-partnere.

Dialog med de muslimske samfund

Regeringen har gennem årene holdt flere dialogmøder med muslimske repræsentanter både for at sikre en god dialog generelt, men også med særlig fokus på bekæmpelse af terrorisme. Senest har statsministeren holdt møde den 20. september 2005 med foreningsledere, politikere og imamer med muslimsk baggrund om blandt andet spørgsmål i relation til terrorisme, ligesom integrationsministeren i 2005 havde flere møder med repræsentanter for islamiske trossamfund. Integrationsministeren har i vinteren og foråret 2006 fortsat denne række af dialogaktiviteter ved afholdelse af møder med muslimske og nationalitetsbestemte foreninger og netværk samt med Rådet for Etniske minoriteter og dets repræsentantskab. Demokratiske værdier om frihed og gensidigt ansvar har været det gennemgående tema i dialogmoderne. Som led i regeringens handlingsplan om bekæmpelse af terrorisme er der endvidere igangsat initiativer om styrkelse af forældreansvaret, flere fritidstilbud til unge med indvandrerbaggrund samt lokal dialog mellem politiet og islamiske trossamfund.

Et af de overordnede formål med regeringens politik, herunder undervisnings- og integrationspolitikken, er at bevare og styrke de demokratiske værdier og kompetencer blandt befolkningen. Indsatsen for uddannelse, beskæftigelse og aktiv deltagelse i fritids- og foreningslivet bidrager til dette og kan dermed bidrage til at forebygge tendenser til radikaliserings blandt forskellige grupper i samfundet. Regeringen har i denne forbindelse igangsat initiativer om medborgerskabsundervisning og udvikling af demokratiske kompetencer for både børn og voksne, herunder ikke mindst nyttilkomne udlændinge.

Politiets Efterretningstjeneste har de seneste år haft et samtaleforum med repræsentanter for forskellige etniske minoriteter i Danmark, og i 2004 etablerede tjenesten tillige et forum med en række imamer. Der er tale om to forskellige fora, men fælles for begge er, at der udveksles synspunkter om forhold og problemstillinger af fælles interesse, ligesom der iværksættes projekter af forskellig karakter. Tjenesten har endvidere som følge af drøftelserne udbygget sin forståelse for holdninger, forventninger og stemninger i de muslimske miljøer.

Forskningsindsatsen

For at bekæmpe terrorisme effektivt på sigt er det nødvendigt at forstå de forhold, som bidrager til radikaliserings og rekruttering til terrorisme. På samme måde vil forskning inden for hele spektret af terrorbekæmpelse, herunder politi- og efterretningsmæssige samt beredskabsmæssige tiltag, kunne bidrage til en mere effektiv indsats.

Det var baggrunden for, at den tværministerielle arbejdsgruppe vedrørende det danske samfunds indsats og beredskab over for terrorisme anbefalede en styrkelse af forskningen på området. Regeringen besluttede at følge denne anbefaling op ved at placere en bevilling i Udenrigsministeriet med henblik på udmøntning i Dansk Institut for Internationale Studier. De berørte ministerier og tjenester bliver inddraget i identifikation af forskningsprojekter. Alle projektopslag skal godkendes i Det Strategiske Forskningsråd, ligesom de konkrete ansøgninger skal kvalitetsvurderes her. De første projekter forventes iværksat i andet halvår af 2006.

4. Det internationale samarbejde om terrorbekæmpelse

Den nye tids terrorisme opererer, rekrutterer og spreder propaganda på tværs af landegrænser. Et effektivt internationalt samarbejde er derfor en forudsætning for at imødegå terrortruslen.

Rammerne for den globale indsats fastlægges i FN. For EU-landenes vedkommende gennemføres en række af FN's beslutninger gennem EU. Samtidig yder EU-landene bistand til tredjelande, så de bliver i stand til at opfylde FN-forpligtelserne inden for terrorbekæmpelse. Endelig supplerer EU-medlemsstaternes nationale tiltag på områder som politimæssigt og retligt samarbejde, eksportkontrol, grænsekontrol samt civilbeskyttelse.

En række andre internationale og regionale organisationer bidrager også til indsatsen mod terrorisme. Eksempelvis fastlægger Financial Action Task Force (FATF) standarder for bekæmpelse af finansiering af terrorisme. NATO spiller gennem sin indsats i Afghanistan og Irak en væsentlig rolle i stabilisering af konfliktfyldte lande med risiko for terrorvirksomhed, ligesom NATO gennem sin flådeoperation i Middelhavet bidrager til beskyttelse af skibstrafik mod terrorangreb samt overvågning af mistænkelig skibstrafik. OSCE's anti-terrorisme enhed ATU arbejder aktivt for at sikre, at medlemmerne gennemfører de relevante FN-resolutioner og konventioner. Europarådets Ministerkomité vedtog i maj 2005 en konvention om forebyggelse af terrorisme, som Danmark har undertegnet.

Dertil kommer, at Politiets Efterretningstjeneste og Forsvarets Efterretningstjeneste begge har et tæt samarbejde med udenlandske sikkerheds- og efterretningstjenester. Dette samarbejde foregår såvel bilateralt med de enkelte udenlandske tjenester som multilateralt mellem en række tjenester, som for eksempel for Politiets Efterretningstjenestes vedkommende i den såkaldte Counter Terrorism Group (CTG) og herigennem EU's Joint Situation Centre (SitCen).

5. FN – den globale ramme for det internationale samarbejde mod terrorisme

FN-topmødet i New York i september 2005 fokuserede på truslen mod international fred og sikkerhed. Generalsekretær Kofi Annan skitserede på topmødet hovedlinjerne i det forslag til en terrorbekæmpelsesstrategi for FN, som han havde annonceret ved sin tale i Madrid i marts tidligere på året. Alle lande, herunder Danmark, udtrykte på topmødet en klar fordømmelse af terrorisme og der var generelt enighed om, at FN har en væsentlig rolle at spille i håndteringen af truslen fra terrorismen. Spørgsmålet om årsagerne til terrorismen og den manglende enighed herom prægede dog også debatten.

I forbindelse med topmødet afholdt Sikkerhedsrådet et møde på stats- og regeringschefsniveau, hvor man vedtog resolution 1624 af 14. september 2005. I resolutionen opfordres alle lande til ved lov at forbyde tilskyndelse til terrorisme. Ligeledes indeholder resolutionen en fornyet opfordring til at hindre, at terrorister skaber fristeder, en opfordring til styrkelse af samarbejdet om grænsebeskyttelse samt en opfordring til at fremme forståelsen mellem civilisationer og tage alle nødvendige og passende forholdsregler med henblik på at imødegå tilskyndelse til terrorisme motiveret af ekstremisme og intolerance, ligesom medlemsstaterne opfordres til at

forhindre terroristers og terrorsympatisørers underminering af kulturelle og religiøse institutioner og uddannelsesinstitutioner. Endelig understreger resolutionen, at alle foranstaltninger til terrorbekæmpelse skal gennemføres med respekt for menneskerettighederne.

En af de opgaver, som 2005-topmødet overlod til FN's efterfølgende Generalforsamling, var at opnå enighed om den generelle FN-konvention mod terrorisme - også kaldet globalkonvention. Forhandlingerne er endnu ikke afsluttet. Der hersker blandt andet fortsat uenighed om undtagelserne til konventionens anvendelsesområde, herunder om handlinger begået af et lands væbnede styrker kan være terrorisme.

I begyndelsen af maj 2006 fremlagde Kofi Annan sine endelige anbefalinger til FN's terrorbekæmpelsesstrategi. De centrale elementer indebærer, at utilfredse grupper skal overbevises om, at terrorisme må afvises som middel til at gennemføre deres mål, at terrorister skal hindres i at udføre deres angreb, at stater skal afskrækkes fra at støtte terrorister, og at stater skal udvikle deres terrorbekæmpelseskapaciteter. Generalsekretæren understreger i sine anbefalinger behovet for at sikre respekten for menneskerettighederne.

Arbejdet i Sikkerhedsrådet og CTC

FN's Sikkerhedsråds komité for terrorbekæmpelse, CTC, der blev oprettet ved resolution 1373 i 2001, udgør det centrale forum for FN's fortsatte bestræbelser på at bekæmpe terrorisme. Danmark har siden april 2005 haft formandskabet for komitéen og har allerede sat sit præg på arbejdet.

Danmarks prioriteter for arbejdet i CTC går ud på at sikre global opbakning til komitéens arbejde blandt andet gennem øget åbenhed, at fokusere komitéens arbejde blandt andet gennem udbygget dialog med stater, der har problemer med gennemførelsen af resolution 1373, at styrke CTC's rolle som formidler af teknisk bistand til gennemførelse af resolution 1373, at udbygge samarbejdet med andre organisationer samt at inddrage menneskerettighedsaspekter i komitéens arbejde.

Til udmøntning af disse prioriteter har Danmark over det forløbne år taget en række initiativer med henblik på at sikre en individuel behandling af de enkelte lande på grundlag af ensartede retningslinjer. Desuden har Danmark arbejdet videre med udviklingen af standarder, der kan tjene til vejledning for staterne om, hvordan resolutionen bedst muligt kan gennemføres. Danmark har taget initiativ til udvikling af en metode til analyse af medlemsstaternes behov for teknisk bistand. Under dansk formandskab har komiteen besluttet at styrke samarbejdet med de regionale organisationer, der kun i begrænset omfang har udviklet en kapacitet på terrorbekæmpelsesområdet, herunder for eksempel Pacific Island Forum og sammenslutningen af caribiske lande, CARICOM.

Danmark bidrager endvidere aktivt til en fortsat styrkelse af menneskerettighedsaspektet i forbindelse med FN's arbejde med terrorbekæmpelse og har blandt andet sikret, at den nye menneskerettighedseksperter i CTC's sekretariat bliver systematisk inddraget i komitéens arbejde.

Foruden CTC beskæftiger to andre komitéer under Sikkerhedsrådet sig med terrorbekæmpelse. Det drejer sig om komitéen nedsat i henhold til sikkerhedsrådsresolution 1267 vedrørende sanktioner over for Al Qaida/Taleban og 1540-komitéen, som er nedsat for at forhindre, at terrorister får adgang til masseødelæggelsesvåben. Danmark arbejder løbende med at styrke samarbejdet og synergien mellem disse komitéer, blandt andet ved at gennemføre fælles briefinger i Sikkerhedsrådet.

FN's sanktionsregime mod Al Qaida/Taleban er over det forløbne år blevet opdateret med sikkerhedsrådsresolution 1617 af 29. juli 2005, som Danmark var medforslagsstiller til. Resolutionen indeholder en opfordring til Al Qaida/Taleban-sanktionskomiteen om at forbedre procedurerne for optagelse på, og for at komme af, listen over individer og enheder omfattet af sanktionerne (FN's terrorliste), og om at forbedre implementering af sikkerhedsrådsresolution 1452 (2002) vedrørende humanitære undtagelser til sanktionerne. Ud fra en retssikkerhedssynsvinkel er det et fremskridt, at resolutionen også indeholder en præcisering af kriterierne for optagelse på terrorlisten.

Danmark arbejder aktivt for at forbedre individers mulighed for at komme af listen igen, hvis de ikke hører til på den. Danmark har i forbindelse med 1267-komitéens arbejde med at forbedre sanktionsregimet således fremlagt et konkret forslag herom. Forslaget skal ses i lyset af den danske prioritet om at styrke individets retssikkerhed i forhold til Sikkerhedsrådets arbejde med terrorbekæmpelse. Forslaget har medført en fornyet fokus på problemstillingen og foranlediget andre forslag, som 1267-komitéen i den kommende tid skal drøfte. Fra dansk side lægges der vægt på, at der fremsættes løsningsforslag, som både forbedrer retssikkerheden og opretholder effektiviteten i terrorbekæmpelsen.

1267-komitéen har siden vedtagelsen af resolution 1617 arbejdet med at forbedre gennemførelsen af sanktionerne, blandt andet gennem øget samarbejde med Interpol, udvikling af konkrete anbefalinger om, hvordan sanktionerne bør gennemføres, og iværksættelse af de første overvejelser om, hvordan Sikkerhedsrådet skal håndtere de lande, der ikke gennemfører sanktionerne.

6. Samarbejdet i EU

Terrorbomberne i London i juli 2005 demonstrerede, ligesom bomberne i Madrid i marts 2004, at også Europa er mål for terrorisme. I London reddede vesteuropæiske statsborgere - tilsyneladende velintegrerede unge mennesker - for første gang selvmordsangreb mod mål i deres eget land. Det skabte ekstra fokus på den europæiske terrorbekæmpelse og på behovet for at sætte ind over for de faktorer, som leder til radikalisering og rekruttering til terrorisme.

På den baggrund godkendte stats- og regeringscheferne i december 2005 en omfattende terrorbekæmpelsesstrategi, der har til formål at bekæmpe terrorisme globalt med respekt for menneskerettighederne. Strategien udpeger fire indsatsområder. For det første skal EU forebygge radikalisering og rekruttering til terrorisme. For det andet skal EU beskytte borgerne og infrastruktur og mindske sårbarheden over for angreb. For det tredje skal EU forfølge og

eftersøge terrorister på tværs af grænserne og globalt. Endelig skal EU forbedre sin evne til at håndtere konsekvenserne, når et angreb har fundet sted.

Til strategien er knyttet en handlingsplan med konkrete tiltag inden for indsatsområderne og tidsfrister for deres gennemførelse. Handlingsplanen omfatter blandt andet forslag om forskning i forebyggelse af terrorisme og radikalisering, fælles strategiske analyser af terrorismetrusler, styrket informationsudveksling blandt andet gennem Europol og øget politimæssigt samt retligt samarbejde.

Som led i terrorbekæmpelsesstrategien vedtog Rådet i december 2005 en strategi og handlingsplan for bekæmpelse af radikalisering og rekruttering af terrorister både i og uden for EU. Strategien fastslår, at medlemslandene og EU skal arbejde for at forhindre terrornetværks og enkeltpersoners hvervning af terrorister, og sikre, at moderate synspunkter vinder indpas frem for ekstremistiske. EU skal desuden forebygge, at der skabes grobund for terrorisme ved at fremme sikkerhed, retfærdighed, demokrati og lige muligheder for alle. Indsatsområder i strategien omfatter blandt andet overvågning af forsøg på rekruttering over internettet, fremme af interkulturel dialog, uddannelse af europæiske imamer samt indsatser i lande uden for EU med henblik på at fremme menneskerettigheder og økonomisk velstand gennem politisk dialog og bistandsprogrammer.

Samarbejdet med tredjelande

Parallelt med at EU-landene har styrket det interne samarbejde, er samarbejdet med tredjelande også blevet intensiveret. Det gælder informationsudveksling, politisk dialog og bistand til kapacitetsopbygning.

EU har en intensiv dialog med USA om terrorbekæmpelse, herunder vedrørende bekæmpelse af terrorfinansiering, grænsekontrol, transportsikkerhed, politisamarbejde samt ikke-spredning. I juni 2005 vedtog EU og USA en erklæring om at styrke samarbejdet yderligere. EU samarbejder desuden med andre tredjelande, blandt andet Rusland, Japan, Australien og Canada, ligesom man samarbejder med en række regionale organisationer. På topmødet i Euro-Middelhavspartnerskabet den 27.-28. november 2005 i Barcelona lykkedes det at opnå enighed om en adfærdskodeks for terrorbekæmpelse, der lægger op til et styrket samarbejde om konkrete tiltag mod terrorisme. Tilsvarende har EU iværksat et samarbejde vedrørende terrorbekæmpelse med en række asiatiske lande i ASEM-processen. Danmark vil være vært for den fjerde ASEM-konference vedrørende terrorbekæmpelse i slutningen af juni 2006.

EU og medlemsstaterne støtter gennem deres bistandsprogrammer både direkte og indirekte en lang række projekter, som bidrager til at styrke modtagerlandes kapacitet til at gennemføre sikkerhedsrådsresolution 1373. På baggrund af vurderingsmissioner i juni 2005 til Marokko og Algeriet har EU og medlemsstaterne besluttet at sammensætte bistandspakker på terrorbekæmpelsesområdet til disse to lande. EU og medlemsstaterne yder også støtte til regional kapacitetsopbygning, blandt andet gennem Jakarta Centre for Law Enforcement Cooperation (JCLEC) i Indonesien.

Arbejdet med visumregler

Kommissionen har foreslået indførelsen af et visuminformationssystem (VIS). Det forventes, at denne fælleseuropæiske visumdatabase kan tages i brug den 1. januar 2007, og at det vil blive obligatorisk for alle Schengenlande at foretage opslag i VIS. VIS vil komme til at indeholde oplysninger om alle personer, der søger om visum til Schengenlandene. Databasen skal indeholde visumansøgnernes personoplysninger, herunder deres foto og fingeraftryk. Med databasen vil man bedre kunne kontrollere, hvem der udstedes visum til, og det bliver lettere at forhindre anvendelsen af forfalskede rejsedokumenter og identitetsskift. Herudover kan databasen anvendes i forbindelse med fastlæggelse af hvilken medlemsstat, der er ansvarlig for en eventuel asylansøgning, hvis den pågældende er indrejst på et visum, og det bliver lettere at identificere personer, der ikke vil samarbejde om deres udsendelse, forudsat de tidligere er blevet registreret i visumdatabase. Der er fremsat forslag om, at sikkerhedstjenesterne vil få adgang til at søge oplysninger i VIS i forbindelse med efterforskningen af visse alvorlige forbrydelser.

Styrkelse af EU's evne til at handle i krisituationer

Styrkelse af EU's evne til at reagere hurtigt i krisituationer, herunder i forbindelse med terrorangreb, både inden og uden for EU, er kommet højt på dagsordenen. Et oprindeligt dansk initiativ om udvikling af et modulbaseret beredskab i EU, hvor medlemsstaterne tilmelder forskellige moduler til at håndtere enhver type af katastrofe ud fra deres respektive kompetencer og ressourcer, indgår nu i Kommissionens forslag til en revideret civilbeskyttelsesordning, der blev fremlagt i begyndelsen af 2006. Forslaget til en revideret civilbeskyttelsesordning indebærer også etablering af en EU-krisekoordineringsmekanisme mellem medlemslandene og de europæiske institutioner med henblik på udveksling af information, sikring af koordination og fremme af en kollektiv indsats i nødsituationer på tværs af grænserne. Det konsulære EU-samarbejde om krisehåndtering er ligeledes styrket, og der pågår en række bestræbelser for at sikre, at civilbeskyttelsesressourcer også vil kunne stilles til rådighed i konsulære krisituationer.

7. Terrorfinansiering

Samarbejdet om bekæmpelse af terrorfinansiering udgør en af hovedhjørnestenene i den internationale terrorbekæmpelse. FN's Sikkerhedsråd har således vedtaget resolutioner, som forpligter medlemslandene til at infrysse terroristers midler og forhindre, at midler stilles til rådighed for dem. EU har gennemført disse forpligtelser i form af fælles retsakter, som blandt andet etablerer EU's terrorlister. At stoppe pengestrømmene til terrorister er forbundet med store vanskeligheder, idet der hele tiden findes nye veje til overførsel af midler. Det ændrer dog ikke ved, at det er afgørende at besværliggøre og i videst muligt omfang forhindre sådanne overførelser.

For så vidt angår udformning af detaljerede internationale standarder mod hvidvask og terrorfinansiering spiller Financial Action Task Force (FATF) en betydelig rolle. FATF er et mellemstatsligt samarbejde, der blev etableret i 1989 af G-7 landene. FATF har udarbejdet 40 anbefalinger til bekæmpelse af hvidvask af penge og 9 særlige anbefalinger til bekæmpelse af

finansiering af terrorisme. Danmark har sammen med de øvrige daværende EU-lande været medlem af samarbejdet siden 1991. Danmark er ikke folkeretligt forpligtet til at gennemføre FATF's anbefalinger, men bestræber sig som medlem af samarbejdet på at gennemføre disse. Hertil kommer, at en række af anbefalingerne gennemføres af EU ved direktiver, som Danmark er forpligtet til at efterleve. Senest er EU's 3. hvidvaskdirektiv, som bygger på FATF's reviderede anbefalinger, gennemført i Danmark ved lov nr. 117 af 27. februar 2006 om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask af penge og finansiering af terrorisme (hvidvaskloven) og lov nr. 152 af 4. maj 2006 om ændring af lov om spillekasinoer. Danmark er dermed blandt de første EU-lande til at gennemføre direktivet.

Med henblik på evaluering af Danmarks gennemførelse af internationale standarder mod hvidvask og terrorfinansiering aflagde en delegation fra den Internationale Valutafond (IMF) besøg i København i perioden den 27. februar - 15. marts 2006. Evalueringen foretages på baggrund af FATF's anbefalinger. Resultatet af evalueringen forventes at foreligge ultimo juni 2006.

8. Kontrol med adgang til masseødelæggelsesvåben

Det er teoretisk muligt, at terrorister vil kunne udvikle et primitivt kernevåben, men med en fortsat international indsats er det næppe sandsynligt, at de uopdaget vil kunne skaffe det nødvendige materiale og know-how. Terrorister vil allerede i dag kunne udføre angreb med radiologiske våben, men strålingseffekten fra disse vil næppe kunne dræbe i sig selv. Til gengæld vil den kunne have en stor skræmmeeffekt. Det er også i dag muligt for terrorister at gennemføre angreb med simple kemiske og biologiske våben. Hvorvidt angreb med mere avancerede kemiske og biologiske våben kan blive en mulighed i fremtiden afhænger blandt andet af en fortsat national og international indsats. Arbejdet for at forhindre spredning af masseødelæggelsesvåben er derfor fortsat en central del af indsatsen mod terrorisme.

Sikkerhedsrådsresolution 1540 indeholder en forpligtelse for staterne til at vedtage og håndhæve national lovgivning, som forbyder, at ikke-statslige aktører – såsom terrornetværk – får adgang til masseødelæggelsesvåben. Som medlem af Sikkerhedsrådet deltager Danmark i den komité, som skal sikre, at landene efterlever resolutionen. Med udgangspunkt i en gennemgang af landenes love og praksis på ikke-spredningsområdet kan komitéen lægge politisk pres på de lande, hvis indsats ikke er tilstrækkelig. Med dansk støtte er komitéens mandat i april 2006 forlænget med to år, og det indgår nu i mandatet, at komitéen skal indgå i dialog med landene om bistandsspørgsmål og erfaringsudveksling.

Danmark deltager i et omfattende internationalt samarbejde, som har til formål at sikre, at danske virksomheder ikke bidrager til spredningen af masseødelæggelsesvåben. En række myndigheder informerer om, hvordan virksomheder kan undgå at foretage kritiske leverancer og sikre, at kontrollerede produkter og teknologi ikke falder i hænderne på terrorister. Danmark har også engageret sig i arbejdet for at få de nye EU-medlemsstater, som ikke allerede er med i regimerne, optaget snarest muligt. Der udestår særligt optagelse af syv lande i Missil-teknologiregimet (MTCR), som Danmark skal være formand for fra efteråret 2006.

I lyset af sikkerhedsrådsresolution 1540 fremsatte regeringen den 25. januar 2006 forslag om skærpelse af våben- og straffelovens bestemmelser om masseødelæggelsesvåben. Forslaget, der blev vedtaget af Folketinget den 11. maj 2006, indebærer blandt andet, at der indføres et samlet forbud mod at indføre, udføre, transportere, erhverve, overdrage, besidde, bære, anvende, tilvirke, udvikle eller forske i masseødelæggelsesvåben.

PSI

Ikke-spredningsinitiativet PSI ("Proliferation Security Initiative") er et praktisk og pragmatisk samarbejde, der har som formål at hindre lande og ikke-statslige aktører i at handle og transportere masseødelæggelsesvåben. Danmark har med sin forholdsvis store andel i containerskibstrafikken påtaget sig den ledende rolle med at etablere samarbejde med erhvervet. I juli 2005 var Danmark vært for et møde for de 19 mest aktive lande, hvor blandt andet luftfarten var på dagsordenen. I 2006 har Danmark taget initiativ til at hverve nye støtter til PSI-samarbejdet. Danmark har desuden intensiveret bestræbelserne på at styrke det regionale samarbejde i Østersøregionen. I FN-regi lykkedes det i oktober 2005 med dansk støtte at færdigforhandle en ny protokol om søfartssikkerhed, som kriminaliserer transport af masseødelæggelsesvåben.

9. Bistand til tredjelande og indsatsen mod radikaliserings

Regeringen har siden lanceringen af *Principplan for dansk udviklingsbistand til kampen mod den nye terrorisme* i februar 2004 støttet indsatser mod terrorisme og ekstrem fundamentalisme både direkte i samarbejdslandene og gennem internationale organisationer. Indsatserne har støttet udviklingslandene i deres gennemførelse af FN-konventioner og sikkerhedsresolutioner, først og fremmest sikkerhedsresolution 1373, men har også sigtet mod at imødegå de underliggende forhold og faktorer, der kan lede til radikaliserings og rekruttering til terrorisme.

Regionalt samarbejde om terrorbekæmpelse i Afrika

De afrikanske lande har generelt haft større vanskeligheder end andre lande med at opfylde de internationale forpligtelser om terrorbekæmpelse. Regionalt samarbejde er et vigtigt middel til at fremme gennemførelsen af de internationale forpligtelser, da det øger den politiske bevågenhed i regionen og dermed presset på landene for at gennemføre forpligtelserne. Samtidig bidrager det regionale samarbejde i sig selv til at opfylde de internationale forpligtelser, som blandt andet pålægger landene at styrke samarbejdet og udvekslingen af oplysninger inden for en lang række områder som følge af terrorens grænseoverskridende karakter.

Regeringen har styrket sin støtte til det regionale samarbejde om terrorbekæmpelse på det afrikanske kontinent. Dette er sket ved at støtte IGAD's (regional samarbejdsorganisation på Afrikas horn omfattende Djibouti, Eritrea, Etiopien, Kenya, Sudan, Uganda, Somalia) handlingsplan vedrørende terrorbekæmpelse. Støtten bidrager til at styrke grænsekontrollen i regionen samt landenes gennemførelse af lovgivning og etablering af administrative strukturer, der skal fremme forebyggelse, efterforskning og bekæmpelse af terrorisme. Støtten er også med

til at øge landenes opmærksomhed på, at indsatser vedrørende terrorbekæmpelse skal ske med respekt for menneskerettighederne og de grundlæggende frihedsrettigheder.

Derudover bidrager Danmark til udviklingen af en afrikansk modellovgivning inden for rammerne af den Afrikanske Union (AU). Modellovgivningen skal fremme og lette de afrikanske landes gennemførelse af deres regionale og internationale forpligtelser om terrorbekæmpelse, navnlig forpligtelserne indeholdt i sikkerhedsresolution 1373. Støtten bidrager til at gennemføre AU's handlingsplan for terrorbekæmpelse, idet planen fremhæver behovet for udarbejdelse af modellovgivning og retningslinjer, som kan hjælpe landene med at tilpasse deres lovgivning, så den bliver bragt i overensstemmelse med de regionale og internationale forpligtelser. Projektet er dermed også med til at fremme et tættere samarbejde mellem AU og dets medlemslande inden for et politisk følsomt område som en generel tillidsskabende foranstaltning, der kan fremme stabiliteten på det afrikanske kontinent.

Indsatsen mod radikaliserings

Danmark har over det forløbne år arbejdet for at skabe yderligere klarhed over sammenhængen mellem de forhold og faktorer, der kan lede til radikaliserings og rekruttering til terrorisme og over, hvordan udviklingsindsatser bedst kan tage højde for disse sammenhænge. Dette er sket i samarbejde med ligesindede donorer og samarbejdspartnere i en række udviklingslande. Arbejdet har bekræftet, at radikaliseringsprocesser er et yderst komplekst fænomen, og at de faktorer, der fører til radikaliserings i et samfund, meget vel kan bane vejen for reformer og fremskridt i et andet. Indsatserne må planlægges med stor forståelse for den konkrete kontekst, og de skal indgå i og målrettet støtte en social og økonomisk udvikling, der rækker ud til de områder og befolkningsgrupper, som føler sig udstødte og marginaliserede.

Det er derfor relevant at overveje mange typer tiltag for at imødegå radikaliseringsprocesser. Centralt står støtte til politiske og juridiske reformer, korruptionsbekæmpelse, reform af politi- og fængselsvæsen, fremme af beskæftigelse, uddannelse og øget adgang til offentlige serviceydelser generelt. Men arbejdet har også peget på mindre velkendte indsatstyper, såsom støtte til lokale samfundsledere, facilitering af dialog med radikale, indsatser mod radikal propaganda og vigtigheden af at skabe neutrale rum for samarbejde.

I marts 2006 afholdt Udenrigsministeriet desuden i samarbejde med den britiske ambassade i København et seminar med en række inviterede akademikere og forskere vedrørende bekæmpelse af radikaliserings med særlig fokus på Europa og Sydøstasien.

Indsatsen mod radikaliserings skal fortsat ses i sammenhæng med regeringens Arabiske Initiativ fra 2003. En voksende frustration og utilfredshed med manglende politiske og økonomiske reformer i den arabiske verden er blandt årsagerne til, at man i dele af regionen fortsat ser radikaliserings og sympati for anvendelse af terror. Det Arabiske Initiativ har til formål at forbedre dialogen med landene i Mellemøstregionen, fra Marokko i vest til Iran i øst og at støtte lokale kræfter i disse lande, der arbejder for reformer i retning af friere og mere demokratiske samfund.

